

TA VARE PÅ DIN GITAR.

Terje Mentjærvi.
Gitarmaker.

Pass på luftfuktigheten!

Det foregår en konstant utveksling av fuktighet mellom lufta og treverket i din gitar. Jo flere deler som er laget i heltre, jo mer utsatt er gitaren for påvirkning!

Luftfuktigheten beskriver hvor mye vanddamp lufta bærer i forhold til det den kan ved en viss temperatur. Det er ideelt med 45% - 55% relativ luftfuktighet. Luftfuktigheten måles med et hygrometer.

Varm luft kan bære mer vann enn kald luft. Om kald luft blir varmet opp øker luftens bærende kapasitet, men ikke vannmengden. Den relative luftfuktigheten blir dermed mye lavere enn da lufta var kald.

Nye gitarer er ofte bygget under andre klimatiske forhold og i kontrollerte omgivelser som er ulike forholdene vi har i Norge. Det er derfor spesielt viktig å passe på fuktigheten de første to til tre årene slik at gitaren sakte kan tilpasse seg klimaet. Dette gjelder uansett hvilket merke det står på gitaren. Skader som skyldes at gitaren ikke er beskyttet mot endringer i luftfuktigheten dekkes ikke av noen garanti.

Gode gitarer er bygget av godt treverk, og godt treverk er følsomt for endringer i luftfuktigheten.

Et gitarlokk av gran til en dreadnought som er godt tørket og tilpasset 47% luftfuktighet kan krympe med 2-3 mm når det er tilpasset 30% fuktighet. Det samme trestykket kan bli ca. 1,5 mm bredere enn det var når det er tilpasset 60% fuktighet.

En norsk vinter kan påføre gitaren din alvorlig skade!

Luftfuktigheten varierer mye med årstidene i Norge. Sent på sommeren kan den komme helt opp i 90%. Om vinteren kan den krype ned til 20% over lang tid, selv i Sør-Norge. Dette gjør at eiere av gitarer må passe godt på at gitarene ikke tørker ut eller sveller.

Gitarer med lokk, sarger og bunn av heltre er spesielt utsatt for endringer i fuktigheten. I Norge er det spesielt viktig å passe på luftfuktigheten om vinteren siden vi har en lang tørr periode, mens den fuktige perioden er relativt kort.

Typiske tørkeskader ved for lav luftfuktighet:

- Båndender som stikker ut fra kanten av gripebrettet.
- Halsen som legger seg bakover.
- «Kul» i gripebrettet i overgangen til gitarkroppen.
- Lavere streng høyde fordi lokket senker seg.
- Skurr i båndene.
- Behov for truss-rod justering.
- Sprekker i gitarlokket, bunnen og sargene.
- Løse spanter.
- Flater baklokk.
- Tørkeskader rundt halsfestet og kantlistene.
- Bånd som løsner fra gripebrettet.
- Endret lyd.

Typiske skader ved for høy luftfuktighet:

- Limskjøter og spanter som løsner.
- Gitarlokk og baklokk med bulker i sammenføyningene.
- Gripebrett som utvider seg kan gi ujevnheter og evt løsne.
- Behov for truss-rod justering.
- Høyere streng høyde fordi lokket hever seg.
- Endret halsvinkel.
- Endret lyd.

Hva kan du gjøre for å ta vare på gitarene dine?

Oppbevar gitaren i en god transportkasse. Gitarkassen vil delvis isolere gitaren fra forholdene rundt og forsinke nedkjøling og oppvarming. La gitaren ligge og akklimatisere seg i kassen en stund før kassen åpnes etter at den er utsatt for store temperaturendringer.

Legg et hygrometer i gitarkassen, og følg med på endringer i luftfuktigheten. Les av fuktigheten i kassen kun når gitaren har ligget i lukket kasse lenge nok til at fuktigheten i gitaren og kassen har blitt utjevnet. Digitale hygrometre er nå billige og lett tilgjengelige.

Bruk gjerne et hygrometer i rommet gitaren lagres i også.

Bruk en «humidifier» (-luftfukter laget spesielt for instrumenter) i gitarkassen når det er nødvendig.

Hvis gitarene ikke er lagret i kasse, må luftfuktigheten i rommet overvåkes og eventuelt økes med en luftfukter.

I større rom må man bruke luftfuktere som er koblet til vannsystemet i huset.

NB! Luftfuktere og «humidifiere» skal bare brukes når det er nødvendig. En gitar som er utsatt for for mye fuktighet kan også bli skadet.

Husk at alle endringer i fuktigheten i treverket må foregå over tid.

Pass på at gitaren ikke blir påvirket direkte av varmekilder som ovner, varmekabler, lamper, direkte solskinn, varmepumper, varme biler, ventilasjonssystemer og liknende. Trekk fra dører, vinduer og sentralvarme kan også tørke ut instrumenter.